

Raznoterosti.

— **Moravsko.** Društvo „Matica školska“ je moravskemu deželnemu šolskemu svetu naznanilo, da od 1. aprila l. l. ne bode več skrbelo za česke šole v Brnu, ker je to vsled razsodbe najvišjega sodišča naloga mestne občine. Zdaj imajo Čehi v tem mestu že štiri ljudske šole; lep napredek v dveh letih. To je pa tudi dokaz, da Brno ni čisto nemško mesto, kar se tako često trdi.

— **Gradec** je imel zadnjega desetletja tudi velikanske troške pri šolskih zgradbah; to je razvidno iz sledečih števil: 1872. l. se je cenila vrednost šolskih poslopij za 113.000 gld., a 1882. l. za 1,021.300 gld., todaj so zazidali v desetih letih 908.300 gld.)*

— **Dva nova šolska praznika** — pa ne pri nas, nego mestni šolski svet Dunajski je sklenil 2. preteč. m. naj se imenovan presv. cesarice in prestola-naslednika ravno tako slovesno po mestnih šolah praznuje, kakor v god presvetlega cesarja.

— Komité, koji je sestavljen, da skliče **I. nemško-avstrijsko** učiteljsko skupščino v Opavo, je določil 5. avgusta za predzborovanje, 6. in 7. pa za glavno zborovanje. — Kdor ima tedaj veselje in obilo novcev, naj jo pohodi! — „Vsaj je ne smemo, ker je izrečno namenjena samo za Nemce“, čujem ugovarjati, in res je taka!

— **Prestrojenje meščanskih šol.** §. 17. šolske novele z 2. maja določuje, da se pri pouku v meščanskih šolah mora ozirati na potrebe obrtnikov in poljedelcev. Sklicujoč se na to določbo, izdal je naučni minister spodnje-avstrijskemu deželnemu šolskemu svetu ukaz o reorganizaciji meščanskih šol. Ta ministerska naredba razločuje sledečih pet kategorij meščanskih šol: 1. deške meščanske šole, ozirajoče se na obrtnijo; 2. deške meščanske šole, ozirajoče se na obrtnijo in kmetijstvo; 3. deške meščanske šole obrtne in kemične smeri; 4. deklishe, ozirajoče se na obrtnijo; 5. deklishe, ozirajoče se na obrtnijo in združene s šolskim vrtom za prideljevanje zelenjadi in cvetic. Že ta razdelitev kaže, da se hoče zdanja vlada bolj ozirati na prave potrebe krajev pri urejevanji šolstva, nego so to storile prejšnje liberalne vlade. Šola mora biti praktična, da bode v resnici koristila ljudstvu. Samo teoretični pouk malo koristi in se tudi hitro pozabi. Dobro bi bilo, da bi se tudi na Slovenskem ustanovilo več takih meščanskih šol, ki bi brez dvojbe mnogo pripomogle za povzdigo obrtnije in kmetijstva.

— **G. Peter Rajaković**, vodja ženskega izobraževališča v Gorici, postavljen je vsled lastne prošnje v pokoj. Nadomestoval ga bode do nameščevanja novega ravnatelja mons. Jožef Marušič, ki je imenovan tudi članom izpraševalne komisije za ljudske in meščanske šole.

— **Pedagogično slovstvo.** Kakor poroča „Napredak“, bilo je v prvem knjigotržnem mestu na svetu — v Lipskem — tekom 1883. l. registriranih 14.802 literarnih proizvodov. Od ogromne množine teh knjig bilo je pedagogičnih 1691; spisov za mladino 386; teologičnih 1504; državo- in pravoslovnih 1301; beletrističnih 1207; medicinskih 922; prirodoslovnih 832; zgodovinskih 795; poučnih opisov 724; trgovinskih in obrtniških 671; umetniških 615; o klasični filologiji 609; o moderni filologiji 501; stavbenih in strojeslovnih 482; zbornikov 381; različnih spisov 370; strateških in o konjarstvu 366; gospodarstvenih 337; zemljevidov 329; zemljepisnih 290; matematičnih in astronomičnih 221; filozofičnih 142; gozdarskih in lovskih 98; prostozidarskih 28.

Vsaki dan izide tedaj po 40 novih spisov. Znamenito pa je pri tem, da užé več let v Nemcih pedagogični spisi nadkriljujejo vsakoje druge po številu. Čuditi se temu pač ne smemo, kajti le-tam bavi se poleg ljudskih učiteljev tudi učitelji srednjih šol in najslavnejši učenjaki sè pedagogiko, a se pri nas Slovanih to zgodi le redko kdaj. Tudi v Slovencih je ta tožba, žalibog, še vedno na dnevnem redu, dasiravno se je užé čestokrat tu in tam poudarjalo, kako potrebno bi bilo, da tudi naši višji školniki zastavijo peró v prospeh ljudske izomike. — j. —

— **Dunajsko društvo v pomoč revnim otrokom** bavilo se je pretekle zimske mesece posebno s tem, da jim je preskrbovalo potrebne hrane. Komur je znano, v kaki sili je čestokrat delavski stan v velicah mestih — in to je največkrat obitelj takih otrok — kjer poleg dragega življenja pritiska revščina v vsakem družem obziru na njihova vrata, ta vé ceniti vrednost tega društva. Brez vse skrbi so oni stariši, kateri z mirno vestjo pošljejo svoje otroke zjutraj v šolo, vedoč da so tudi v prostih urah mej dopoludanskim in popoldanskim poukom v varnem zavetju pred posvetnim hrupom velicega Dunajskega mesta.

*) O statistiki obrtniških šol se je v 6. l. na 96. str. vrinila tiskovna pomota; bere naj se na mesto: Obrtniških šol je bilo 1871. l. 11.600, a 1882. l. 31.754 — Obrtniške šole je obiskovalo 1871. l. 11.600, a 1882. l. 31.754 učencev. Uredn.

V šoli pri „cesarskih mlinih“ „Kaisermühlen“ dobi vsaki dan 80—100 revnih otrok gorke juhe in košček kruha. V šoli za gluhoneme, v okrajih „Währing“, streže se tem revežem istotako.

Društvo pa svoje človekoljubje kaže v posebni meri za časa velikih počitnic s tem, da po svojih močeh skuša kolikor največ mogoče preživeti otrok po takozvanih naselbinah za počitnice (Ferienkolonien). Društvu so zdaj 4 take naselbine na razpolaganje. Med temi omeniti nam je o gradu „Thernberg“ pri Seebenstein-u, ki je last zdaj vladajočega kneza Ivana Liechtenstein-skega, katerega blagodušni vladar brezplačno prepušča društvu za njega namene. Do 150 otrok imelo bo tu dokaj prijetnih dni duševnemu in telesnemu razvitju v korist. Naselbine vodijo učitelji, in zdravniki skrbé za zdravje naseljencev. A tudi prebivalci teh krajev po močéh skrbé, da se gojencem bolje godí; donajajo jim česar le morejo.

Vzvišen je tedaj namen tega društva! Po mnogih krajih širne naše domovine posnemajo ga, in ne brezuspešno. Da bi le tudi kmalu pri nas — za našo mestno deco — prijatelji mladine hoteli ustanoviti tako društvo.

—j.—

— O šolstvu na Novej Seelandiji (Neu-Seeland) podaja v Čehih izhajajoči list „Posel z budče“ sledeče zanimive podrobnosti: „Koncem leta 1882. bilo je v šolah domačinov 56 glavnih učiteljev in 6 glavnih učiteljic, 19 družih učiteljev in 37 učiteljic za ročna dela. — Učiteljski poklic je tu jako težaven, a vender so tu učitelji okretni in delavni. Kdor hoče v šoli Mavrov poučevati, mora več znati in tudi več skušnje imeti, kakor učitelj na katerikoli šoli Evropski, kajti ovire so tu velike.

K sreči je tu veliko dobrih učiteljev. Ako v Evropi učitelj ne izpolnjuje svojih dolžnosti, ga lahko nadomestijo z drugim, da šola ne trpi škode, a slab Mavrski učitelj šolo spridi, in nje zboljšanje je nemogoče, ker ako pošlje vlada Mavrom tacega učitelja, kateri z otroci slabo ravna, tedaj mislijo Mavri, da ravna takó slehern učitelj, in zato raje nimajo nobene šole. Da pa učitelji vedó ceniti take službe, da vedó, da so učitelji Mavrov, zgradbajejo jim le-ti lepa stanovanja ter jih tudi dobro plačujejo. Dober človek pa hrepení po takej službi in jo tudi osobno opravlja.

Veliko učiteljev ima tu lepe, dobro obdelane vrte, in gotovo je tam, kjer je lep vrt tudi dobra šola. Komur je na tem, da si nasadi obližje svojega doma prijetno, gotovo mu je tudi mar, da svojo službo vestno opravlja. Vender se nahajajo tudi dobre šole, ki imajo pa slabo obdelane vrte, kajti vsak učitelj njima na tem veselja, obdelovati vrt, čestokrat pa tudi njima časa za to. Vender naj bi vsak učitelj to storil, kar gotovo je prav koristno, da se po končanem šolskem delu nekoliko časa mudi v svojem vrtu.

Stari in mladi Mavri cenijo visoko, če vidijo, da učitelj prostor okoli šole olepša. Če je njegovo stanovanje neprijazno in zapuščeno, sodi Maver, da učitelj ne stori tega, kar uči. Če pa vidi, da učitelj vrt obdeluje, stori tudi on takó, kajti le o tem slučaj, če mu učitelj daje dober vzgled, loti se tudi on tega dela.

V severnih krajih je njihova glavna obrt dobivanje gumija. Mavri gredó v gozde, kjer dobivajo gumi; zaslužijo si tam nekaj krajcarjev, ter se vračajo potem v svoje vasi, kjer ostanejo tako dolgo, dokler jih nova žetev ne spravi na delo. V slabih časih pa umirajo glada. — Jeden njihovih glavarjev je rekel: „Naša vzgoja otrok ne doseže ničesar, baš ker se ne ozira na dobivanje gumija. Ker je njihova zemlja rodovitna, rodila bi vino, smokve, masline pomeranče in morebiti tudi čaj, ko bi se le hoteli potruditi. Toda ker jim za to nij mar in tudi nimajo denarjev, morala bi jih podpirati vlada sè semeni in sadikami. Vender so v nekaterih krajih domačini že uvideli, da bi se jim lahko ravno takó dobro godilo, kakor naseljencem, samo če se hoté potruditi“.

V obče so to načela in mišljenje, kakoršnega je tudi naš kmet. Sevé, da so naše šole pač na drugej stopinji — kar je pa sad dobrih šolskih postav — katerih naš seljak napram svojej konservativnosti ovreči ne more. Na slabšem smo le, da nam nihče ne pripravlja lepih stanovanj, še manj pa nas dobro plačuje, če tudi opravljamo svoj posel vestno.

—j.—

Razpisi učiteljskih služeb.

Na Kranjskem. Na čveterorazrednici v Žužemberku IV. učit. služba s 400 gold. letne plače. Prošnje do 20. maja t. l. pri c. k. okrajnem šolskem svétu v Novem mestu. — Sluzba za učiteljico v Kranji s 400 gold. letne plače, do 10. junija t. l. — Učit. služba v Račečah pri Zidanem mostu (v Krškem okrajih) s 500 gold. (ne pa 450 gold.) do 10. t. m.